

СЕРГІЙ ЧЕМЕРКІН
УКРАЇНСЬКА КЛАСИКА У ВЕБ-РЕСУРСАХ
(ТВОРЧІСТЬ ІВАНА ФРАНКА)

Потенційні можливості всесвітньої мережі передбачають вихід на новий рівень ознайомлення з інформацією, коли при цьому використовуються різноманітні традиційні засоби — текстове, графічне, аудіовізуальне оформлення. До того ж застосовуються сучасні новітні засоби презентації — комп'ютерна анімація, тривимірна графіка, використання так званих *блогів* (від англ. *blog* — контамінованої форми слів *web log* 'мережевий журнал подій') — специфічних публічних сайтів-щоденників, які доступні певному колу користувачів Інтернету, де використовуються різні засоби подання інформації.

Нові технічні можливості дають змогу нестандартно підійти до ознайомлення із сучасною українською класикою. У Мережі розміщено значну кількість бібліотек української літератури, де широко представлено твори як сучасних авторів, так і українських класиків. Показовим із цього погляду є доробок Івана Франка, оскільки електронні бібліотеки фіксують поетичні й прозові твори письменника, а також його літературно-критичні статті, листи, щоденники. Онлайн-бібліотеки української класики — це переважно українські інтернет-ресурси. Стилїстика подання інформації нагадує книжкове видання за тим лиш винятком, що електронна сторінка — це, як відомо, специфічний формат. На жаль, можливості передавання графічних символів ще далекі від досконалості сучасного оформлення текстового матеріалу. Тут не завжди адекватно відображаються нестандартні графеми. Наприклад, у поемі «Заснування Переяслава» І. Франко подає оригінал оповідання, де використано графеми давньоруського письма. Однак сучасні технічні можливості не дають змоги відображати, скажімо, «ять» та інші літери адекватно, тому майже в усіх текстах на таких електронних сторінках виявляються помилки:

И не обрѣте ся (никто) никдѣже.
И заоутра приххаша Печенѣзѣ,
А свои мужь приведоша,
А наших не бысть.

Іноді використовуються як замітники зовні подібні графеми:

Сѣи же рече: «Княже, не вѣмь,
Могу ли сн(ести) его?»

Оскільки значна частина електронних бібліотек формується машинним способом (здебільшого шляхом сканування паперових носіїв), у текстах трапляються й помилки, зумовлені таким способом перенесення інформації. Наприклад: *Адже ж учений, викладаючи нам здобутки науки, мусить **послугуватися** мовою, і то не якоюсь абстрактною, а тою звичайною, витвореною історично, привычною для нас* («Із секретів поетичної творчості») (правильно — *послугуватися*) — огріх варто віднести на неадекватність передавання графеми через її зовнішню подібність з іншою графемою — *и* та *н*; *Далі, в другій громаді, прийшов **Герман Тодькремер**, найповажніший, то єсть найбагатший з усіх присутніх обивателів* («Борислав сміється») (неправильно поставлений пунктуаційний знак; неправильно записана лексема *Гольдкремер*); — *А сѣо-сѣо-сѣо? А сѣо-^ѣо-сѣо? — **дзьоботіли**, громадячись коло нього [Гриця], інші гуси* («Грицева шкільна наука») (огріхи варто віднести на неадекватність передавання графеми у тексті (знак ^ і літера **с**) та неадекватність передавання слова з переносом у тексті, розміщеному на паперовому носії); *Отакі смілі та гарячі слова в обороні простого, поневоленого та занедбаного народу, до того подиктовані не абстрактною християнською доктриною, а близьким і докладним знанням життя того народу, роблять нам пам'ять Івана **ВишеНського** милою та дорогою* («Іван Вишенський, його час і письменська діяльність») (неправильно використано велику літеру). Такі помилки трапляються доволі часто. Найтипівішими серед них є огріхи, що виникли через правильне передавання переносу.

Тобто можна зробити висновок, що поряд із тим масивом будь-якої інформації у Мережі,

де нехтування нормами вважається абсолютно прийнятним із боку користувачів, твори українських класиків теж зазнають впливу цього негативного явища.

Сьогодні вивчення творчості письменника передбачає більш прагматичний підхід. Його можна реалізувати за допомогою Інтернету. Зокрема, на частині електронних сторінок, де розміщені твори Івана Франка, у вигляді цитатних планів подається стислий огляд творів письменника. Мабуть, зайве говорити про те, що більшість бібліотек публікують реферати для школярів та студентів, твори на теми з творів письменника. Специфіка останніх заслуговує особливого розгляду, оскільки тут вироблено особливий стиль подання матеріалу із зазначеної теми. Наприклад, тема «Іван Франко — трибун народний. Життя та доля письменника Франка» висвітлюється через специфічний алгоритм, у якому вказано найважливіші віхи життя й творчості письменника, використано цитати з його творів:

«І. І. Франко — легендарний Каменяр (геніальний поет, видатний прозаїк і драматург, критик, публіцист і літературознавець, фольклорист і етнограф, перекладач. Видатний громадський діяч, борець за волю народу).

II. І. Франко — син сільського коваля.

1. «Правдива іскра Прометейя злетіла з батькового ковадла...» (І. Франко народився 27 серпня 1856 року у селі Нагуєвичі у родині коваля. Батьківська кузня і стала для письменника першою життєвою школою).

2. «Пісня і праця» — великі дві сили (мати письменника — ніжна й чутлива до краси жінка — навчила Івана любити й шанувати працю, а її пісні стали для нього невичерпним джерелом насаги у творчості)».

Важливе місце у вивченні творчості займає використання додаткової інформації про письменника, про місце, де розгортаються події. У презентації творчості І. Франка показовими з цього погляду є сайти, на яких розміщена, наприклад, інформація про Борислав (повість «Борислав сміється»). На деяких електронних сторінках подано старі фотографії Борислава, фото сучасного міста. Такий факт має важливе навчальне значення.

Отже, творчість українських класиків у електронних бібліотеках характеризується двома важливими аспектами: по-перше, завдяки сучасним новітнім засобам з'явилася можливість вивчати творчість письменників у широкому культурологічному контексті: по-друге, масове нехтування нормами, яке спостерігається у Мережі, на жаль, не оминуло й практики публікацій творів українських класиків.